

چه می شد اگر... زمین کردنبود؟

ترجمه: حمیدرضا واشقانی فرامانی

انتشار: سایت حق کودکی

<http://right-to-childhood.com>

چه می‌شد اگر ... زمین گرد نبود؟

کامپزیتو

کتاب راهنما برای آموزش حقوق بشر به کودکان

شورای اروپا، ۲۰۰۷

ترجمه: حمیدرضا واشقانی فراهانی

انتشار: سایت حق کودکی

ارجاع: شورای اروپا، ۲۰۰۷. کامپزیتو، کتاب راهنما برای آموزش حقوق بشر به کودکان؛ تمرین چه می‌شد اگر ... زمین گرد نبود؟. ترجمه‌ی حمیدرضا واشقانی فراهانی. سایت حق کودکی، ۲۰۱۵

کامپزیتو یک کتاب راهنما برای آموزش حقوق بشر به کودکان است. این کتاب در سال ۲۰۰۷ و با هدف ترویج و توسعه فرهنگ حقوق بشر توسط شورای اروپا تدوین شد و در اختیار آموزگاران، مربیان و علاقمندان به مبحث حقوق کودک قرار گرفت. کتاب، شامل ۴۲ تمرین است و برای کودکان ۶-۱۳ سال طراحی شده است و موضوعاتی از قبیل: شهروندی، دموکراسی، تبعیض، آموزش و فراغت، محیط زیست، خانواده و بدیل‌های سرپرستی، برابری جنسیتی، سلامتی و رفاه، رسانه و اینترنت، مشارکت، صلح و درگیری، فقر و محرومیت اجتماعی، و خشونت را پوشش می‌دهد. تمام ۴۲ تمرین به صورت گروهی و مشارکتی اجرا می‌شوند و در آنها تلاش می‌شود، که کودکان مفاهیم یاد شده و توانایی‌هایی نظیر تفکر انتقادی، بیان نظرات و حل مشکلات را از طریق تجربه کردن و در قالب یک کار گروهی بیاموزند.

تمرینی که در پی می‌آید، به منظور کار با کودکان ۸-۱۳ سال و درک تاثیر و وابستگی متقابل حقوق در زندگی روزمره است. این تمرین می‌تواند توسط مربی یا تسهیل کننده، بر مبنای نیاز، زمان، شرایط محیط آموزشی و سطح آگاهی کودکان تطبیق داده شود.

موضوعات	حقوق بشر عمومی، آموزش و اوقات فراغت، فقر و امنیت اجتماعی
سطح	۳
سن	۸ تا ۱۳ سال
زمان	۶۰ دقیقه
تعداد افراد گروه	۸ تا ۲۰ کودک
نوع تمرین	تحلیل، نمایش و قصه‌پردازی، بحث و گفت‌وگو
نگاه اجمالی	کودکان پیامدهای یک موقعیت خاص را تصور و نتایج آن را تبدیل به نمایش می‌کنند.
اهداف	<ul style="list-style-type: none"> تفکر درباره‌ی تاثیر و وابستگی متقابل حقوق تفکر درباره‌ی حقوق در زندگی روزمره ما
آماده سازی	<ul style="list-style-type: none"> موقعیتی که متناسب با تجربه و مسائل کودکان باشد، انتخاب، تنظیم یا خلق کنید. کارت‌های موقعیت را کپی کرده و ببرید. از [برگه‌ی مربوط به] "اثر آبشاری" کپی بگیرید.
وسایل مورد نیاز	<ul style="list-style-type: none"> کارت‌های موقعیت کاغذ و قلم برای [بخش] ارائه چند کپی از اثرات آبشاری

روش کار

- فعالیت را با این توضیح معرفی کنید که همه‌ی انسان‌ها [گاهی سوالی نظیر] «چه می‌شد اگر...» را تصور می‌کنند. ما گاهی موقعیت‌های خوش‌آیند را تصور می‌کنیم (مانند: چه می‌شد اگر دیگر جنگی در کار نبود؟) و گاهی موقعیت‌های ناخوش‌آیند را (مانند: اگر جنگی در کشور من رخ بدهد چه خواهد شد؟). در این فعالیت به کودکان موقعیتی ارائه خواهد شد و از آن‌ها خواسته می‌شود تا به تاثیرات احتمالی حاصل از [آن موقعیت] بر زندگی مردم فکر کنند.
- اثرات آبشاری را معرفی کرده و نشان دهید که یک موقعیت چگونه می‌تواند زنجیره‌ای از اتفاقات را در پی داشته باشد؛ از یک موقعیت ساده و آشنا استفاده کنید. (مانند: اگر شما اجازه نداشتید به مدرسه بروید، چه می‌شد؟ ← بی‌سواد ماندن ← ناتوانی در خواندن راهنماها و نقشه‌ها، نوشتن نامه و استفاده از کامپیوتر)
- کودکان را به گروه‌های کوچک تقسیم کنید و به هر گروه یکی از کارت‌های موقعیت، یک کپی از [برگه‌ی] اثرات آبشاری و قلم بدهید. از آن‌ها بخواهید تا با هم کار کرده و آن را تکمیل کنند.

۴. هنگامی که کودکان [برگه‌ی] اثرات آبشاری را تکمیل کردند، به آن‌ها بگویید که باید نمایشی را آماده کنند که نشان‌دهنده‌ی اثرات احتمالی ناشی از موقعیت [مورد نظر] باشد. به کودکان برای آماده کردن ارائه‌ی خود فرصت دهید.
۵. از گروه‌ها بخواهید تا به نوبت، [کارت] موقعیت خود را خوانده و [سپس] نمایش را اجرا کنند.
۶. پس از هر ارائه، نظرخواهی کنید و سوالاتی مانند آنچه در پی می‌آید، مطرح کنید:

- آیا فکر می‌کنید این موقعیت می‌تواند اثرات دیگری هم داشته باشد؟
- چه مواردی از حقوق بشر با این موقعیت در ارتباط هستند؟ آیا این موقعیت، حقی را نقض یا از آن محافظت می‌کند و یا موجب ترویج آن می‌شود؟
- آیا موارد دیگری از حقوق بشر با اثرات این موقعیت در ارتباط هستند؟

جمع‌بندی و ارزیابی

۱. تمرین را با پرسیدن سوالاتی نظیر زیر جمع‌بندی کنید:
- درباره این تمرین چه احساسی دارید؟
  - آیا تصور موقعیت مورد نظر سخت بود؟
  - آیا فکر کردن به اثراتی که از این موقعیت ناشی می‌شوند، سخت بود؟
  - به نظر شما این موقعیت‌ها واقعی بودند یا غیر واقعی؟ چرا؟
  - آیا گمان می‌کنید که این موقعیت‌ها در جهان واقعی وجود دارند؟
  - شما در چنین موقعیت‌هایی چگونه واکنش نشان می‌دهید؟
  - برای تغییر این موقعیت‌ها، ما چه کاری می‌توانیم انجام دهیم؟
۲. با پرسیدن این سولات، میان این تمرین و حقوق بشر ارتباط برقرار کنید:
- وقتی حقی نقض می‌شود، چه تاثیری بر دیگر حقوق می‌گذارد؟ آیا در نمایش‌های ارائه شده، مثالی سراغ دارید؟
  - وقتی حقی محافظت یا ترویج می‌شود، چه تاثیری بر حقوق دیگر می‌گذارد؟ آیا در نمایش‌های ارائه شده، مثالی سراغ دارید؟
  - چرا ما به تمامی حقوق انسانی مان نیاز داریم؟

پیشنهاداتی برای پی‌گیری

- تمرین‌های «سفر دریایی به سرزمینی جدید» و «مهم‌ترین برای چه کسی؟» نیز درباره‌ی وابستگی متقابل حقوق هستند.
- [تمرین] «پیکره‌ی دانش» از کودکان می‌خواهد تا موقعیتی را فرض کنند که به منابع آموزشی دسترسی ندارند.

ایده‌هایی برای کار عملی

- تمرین «قانون اساسی گروه ما» کودکان را درگیر بهبود حقوق [مربوط به] محیط زندگی‌شان می‌کند. داشتن یک قانون

اساسی گروهی، تاثیرات چندگانه‌ی حقوق [مربوط به] محیط زندگی را در شرایط واقعی، نشان می‌دهد.

نکاتی برای تسهیلگران

موثر بودن این تمرین، به نوع موقعیتی که به کودکان پیشنهاد می‌کنید، بستگی زیادی دارد. موقعیت‌های جدیدی تنظیم یا خلق کنید که به دل‌مشغولی‌ها و تجربیات کودکان مرتبط باشند. [این موقعیت‌ها] می‌توانند به کلیت حقوق بشر یا به بُعد خاصی از آن اشاره داشته باشند. به عنوان مثال شما می‌توانید موقعیت‌هایی را بسط دهید که همگی به حقوق اقتصادی و اجتماعی یا ابعاد خاصی مانند برابری جنسیتی یا محیط زیست اشاره کنند. سعی کنید هم به موقعیت‌های مثبت اشاره کنید (مانند: چه می‌شد اگر زنان و مردان دستمزدی برابر دریافت می‌کردند؟ چه می‌شد اگر در شهر ما، همه از طریق بازیافت، مقدار زباله‌هایشان را به نصف تقلیل می‌دادند؟) و هم موقعیت‌های منفی را مطرح کنید (مانند: چه می‌شد اگر فقط مردان [حق] مالکیت داشتند؟ چه می‌شد اگر همه‌ی بزرگ‌ترها در شهر ما یک ماشین شخصی داشتند؟) آماده باشید تا مثال‌هایی از موقعیت‌هایی ارائه کنید که یا در زندگی واقعی وجود دارند یا در گذشته وجود داشته‌اند. (مانند: زنانی که حق مالکیت بر دارایی‌های خود یا حضور در مدرسه را ندارند یا دختران و پسرانی که به سربازی اجباری می‌روند).

تغییرات [پیشنهادی]

- موقعیت یکسانی را به چندین گروه یا همه گروه‌های کودکان بدهید. نظراتشان را درباره‌ی اثرات مقایسه کنید.
- کودکان را به گروه‌های هم‌جنس تقسیم کنید و پاسخ‌های متفاوت‌شان به موقعیت‌های مربوط به هم‌جنس‌ها را مقایسه کنید.
- برای صرفه‌جویی در زمان، ارائه‌ی نمایش را حذف کنید یا موضوع را به صورت نمایش‌های بدون گفت‌وگو یا پرده‌های نقاشی و تابلو یا ژست‌های بدون حرکت ارائه کنید.

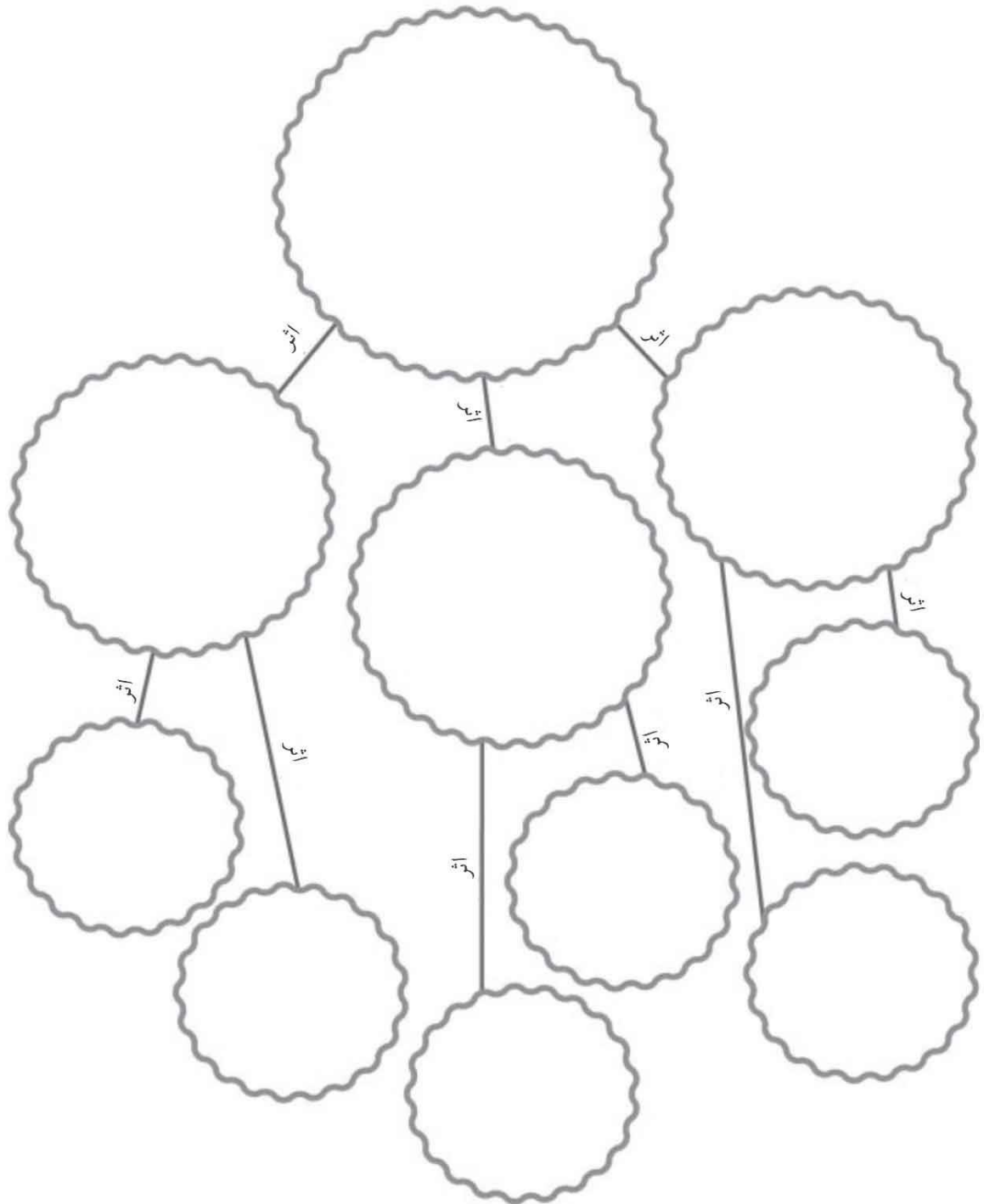
تنظیمات

برای کودکان کم‌سن و سال‌تر: اثرات آشنایی را حذف کنید و مستقیماً به سراغ نمایش بروید. کودکان کوچک همچنین ممکن است مشکلاتی در فهم وابستگی متقابل حقوق داشته باشند، به جای [وابستگی متقابل حقوق] بر اهمیت لذت بردن از تمام حقوقمان تاکید کنید.

برای کودکان بزرگ‌تر: از آن‌ها بخواهید تا ارائه‌ی خود را با ماده‌ای مشخص از اعلامیه جهانی حقوق بشر یا پیمان‌نامه‌ی حقوق کودک مرتبط کنند.

برگه‌ی اثرات آشنایی

موقعیت

برگه‌ی موقعیت‌ها

در ذیل، موقعیت‌هایی آمده است که می‌توانید از آن‌ها استفاده کنید. مرتبط‌ترین آن‌ها به گروه خود را انتخاب کنید یا نمونه‌های جدیدی بسازید که شامل هر دو موقعیت منفی و مثبت باشند.

موقعیت ۱

دولت تصمیم گرفته است همه‌ی مدارس و دانشگاه‌ها را تعطیل کند. از فردا به بعد همه کودکان می‌توانند به جای مدرسه رفتن هر کاری که دوست دارند را انجام دهند.

این موقعیت چه اثرات کوتاه مدتی خواهد داشت؟ و در سال‌های آتی چگونه؟

موقعیت ۲

دولت تصمیم گرفته است برای صرفه‌جویی در هزینه‌ها، تمام بیمارستان‌ها را تعطیل کند. دیگر دکتر و داروخانه‌ای در کار نخواهد بود، به جای آن کتاب‌هایی درباره طب گیاهی به قیمت ارزان عرضه خواهند شد.

این موقعیت چه اثرات کوتاه مدتی خواهد داشت؟ و در سال‌های آتی چگونه؟

موقعیت ۳

دولت تصمیم گرفته است بازی کردن در خیابان، مدرسه، پارک‌ها و هر جا که در دید مردم است را ممنوع کند. علاوه بر این، اسباب‌بازی فروشی‌ها نیز تعطیل خواهند شد و دیگر کسی نمی‌تواند اسباب‌بازی بفروشد. هر کس که در خانه، هنگام بازی دستگیر شود به دادگاه برده شده و در نهایت زندانی خواهد شد.

این موقعیت چه اثرات کوتاه مدتی خواهد داشت؟ و در سال‌های آتی چگونه؟

موقعیت ۴

دولت تصمیم گرفته است که از فردا فقط دختران می‌توانند به مدرسه بروند و در اوقات فراغت خود بازی کنند. همه پسرها مجبور خواهند بود که در کارخانه شروع به کار کنند.

این موقعیت چه اثرات کوتاه مدتی خواهد داشت؟ و در سال‌های آتی چگونه؟

موقعیت ۵

دولت تصمیم گرفته است که از فردا هیچ کسی در جمعی بیش‌تر از دو نفر دیده نشود. همه‌ی تجمعات گروه‌های

بیشتر از دو نفر ممنوع است. شکستن [این] قانون، با زندان مجازات خواهد شد.

این موقعیت چه اثرات کوتاه مدتی خواهد داشت؟ و در سال‌های آتی چگونه؟

موقعیت ۶

دولت تصمیم گرفته است که هر مدرسه‌ای یک سایت با تعداد کافی کامپیوتر، داشته باشد تا هر کودک بتواند حداقل هفته‌ای سه ساعت از کامپیوتر استفاده کند.

این موقعیت چه اثرات کوتاه مدتی خواهد داشت؟ و در سال‌های آتی چگونه؟

موقعیت ۷

دولت تصمیم گرفته است شورای نوجوانانی تاسیس کند که به شورای استانی درباره دغدغه‌های کودکان مشاوره دهد. هر مدرسه‌ای در جامعه‌ی محلی ما می‌تواند دو نماینده برای شرکت در این شورا انتخاب کند.

این موقعیت چه اثرات کوتاه مدتی خواهد داشت؟ و در سال‌های آتی چگونه؟

موقعیت ۸

دولت تصمیم گرفته است برای افزایش درک بین‌المللی، هر کودکی باید تا پیش از ۱۲ سالگی فرصت بازدید از یک کشور اروپایی دیگر را داشته باشد.

این موقعیت چه اثرات کوتاه مدتی خواهد داشت؟ و در سال‌های آتی چگونه؟

موقعیت ۹

دولت تصمیم گرفته است تا کودکان دارای نیازهای خاص¹ باید برای مشارکت هرچه بیشتر در جامعه تشویق شوند. موانع مشارکت باید برطرف و نیازهای این کودکان، مانند ویلچر، سمک، کتاب‌های به خط بریل و کامپیوتر برآورده شوند. تا آنجایی که ممکن است این کودکان باید در مدرسه، در کنار کودکان دیگر حضور داشته باشند.

این موقعیت چه اثرات کوتاه مدتی خواهد داشت؟ و در سال‌های آتی چگونه؟

موقعیت ۱۰

دولت تصمیم گرفته است که از فردا هر کودکی که در امتحانی مردود شود از مدرسه اخراج شود. فقط کودکانی که در هیچ امتحانی مردود نشده باشند، می‌توانند ادامه تحصیل دهند.

1. Children with disabilities

این موقعیت چه اثرات کوتاه مدتی خواهد داشت؟ و در سال‌های آتی چگونه؟

این تمرین ترجمه‌ای است از:

Council of Europe, 2007. *Compassito – a manual on human rights education for children: what if ... the world were flat?* Directorate of Youth and Sport, Hungary

